

A Haitōrei-dekrétum

A kardok begyűjtése, 1588

Minden tartomány parasztjainak szigorúan tilossá vált kardot, rövidkardot, íjat, lándzsát, lőfegyvert vagy más típusú fegyvert birtokolniuk. Ha felesleges eszközöket tartanak, az éves bérleti díj (*nengu*) beszedését a parasztok megnehezíthetik, és provokáció nélkül is lehet lázadásokat szítaniuk... A fenti módon összegyűjtött kardok és rövidkardok nem vesznek kárba. Szögek és csavarok lesznek belőlük a Nagy Buddha építésénél [a kiotói *Hōkōji* kolostorban].

A kiotói *Hokoji* templom

Ily módon a földművesek nemcsak ebben az életben, hanem az elkövetkező életekben is hasznot húznak majd belőle... Ha a földművesek csak mezőgazdasági eszközöket birtokolnak, és kizárólag a földek művelésének szentelik magukat, ők és leszármazottjaik jólétben fognak élni. Ez az együttérző aggodalom a gazdák jólétéért az oka e rendelet kiadásának, és ez az aggodalom az alapja az ország békéjének és biztonságának, valamint az egész nép örömeinek és boldogságának. Kínában a régi időkben a bölcs Yao uralkodó megbékítette az országot, és az értékes kardokat és éles késeket mezőgazdasági eszközökké alakította át. Ezért minden embernek be kell tartania e rendelet rendelkezéseit, és meg kell értenie annak szándékát, a gazdáknak pedig szorgalmasan kell dolgozniuk a mezőgazdaságban és a sarjadzásban.

Idézet A japán történelem forrásai című könyvből, 186 - 187. 1. kötet. Ed. David John Lu. New York: McGraw-Hill, 1974.

Toyotomi Hideyoshi

A XVI. század egyik leghatalmasabb politikai alakja, *Toyotomi Hideyoshi* (1537 - 1598) megalapozta Japán szétszórt területeinek egyesítését, és ezáltal megalapította az alapját "Japán kora újkori társadalmi rendjének" a "feltámasztott patrícus kormányzati formák" révén. "1588-ban elindította a *katanagari*-t vagy más néven "kardvadászatot", megtiltva a samurájok kivételével mindenkinek, hogy "bármilyen kardot, rövid kardot, íjat, lándzsát, lőfegyvert vagy más típusú fegyvert" birtokoljon, arra buzdítva a parasztokat, hogy ezeket az "értékes kardokat és éles késeket mezőgazdasági eszközökké alakítsák át", és megígérve nekik, hogy "nemcsak ebben az életben, hanem az eljövendő életekben is hasznukra válnak". Állítólag e rendeletnek az oka, "a földművesek jóléte iránti együttérző aggodalom" volt, ami egyben biztosítaná "az ország békéjét és biztonságát, valamint az egész nép örömeit és boldogságát".

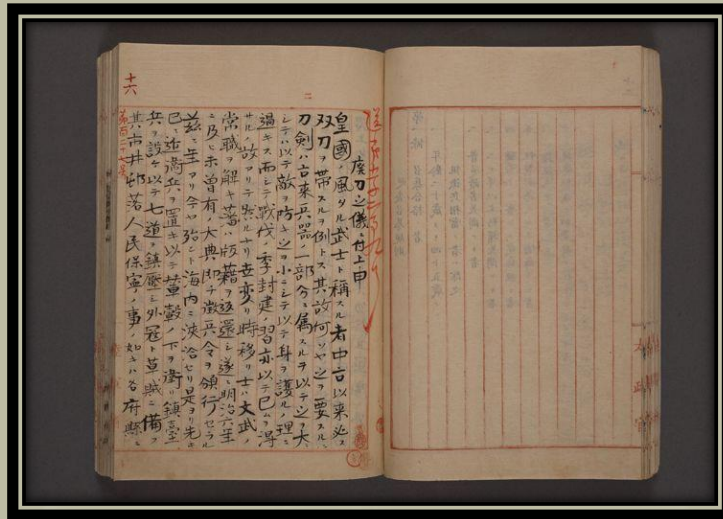
Gondoljunk csak bele, milyen tulajdonságokat testesített meg akkoriban a kard - harci bátorságot, harciasságot és szamuráj szellemet. Egy dolog, ha az uralkodó osztály rendelkezik ezekkel az adottságokkal; de egészen más dolog, ha az alattvalók is képeseknek hiszik magukat az ilyen erényekre. Az ediktum továbbá megjegyzi, hogy *"ha felesleges eszközöket tartanak meg, az éves bérleti díj (nengu) beszedése megnehezülhet a parasztoktól, és provokáció nélkül felkeléseket is szíthatnak"*. A katanagari-ediktum célja tehát valójában az volt, hogy kizárja *"a fegyveres lázadás valószínűségét"*, és még nyilvánvalóbb és jelentősebb szakadékot húzzon a szamurájok és a parasztság közé, és összességében a *"szamurájok hatalmi struktúrájának központjait teljes mértékben a „kastélyvárosokba” helyezze át, nem pedig a mezőgazdasági világba, ahonnan a szamurájok hagyományosan származtak"*.

„Kastélyváros”

Röviden: a rend fenntartása érdekében, egy korábban állandóan háborúzós országban az uralkodó osztály hatalmának megszilárdítása érdekében el kellett venni a parasztok kardjait.

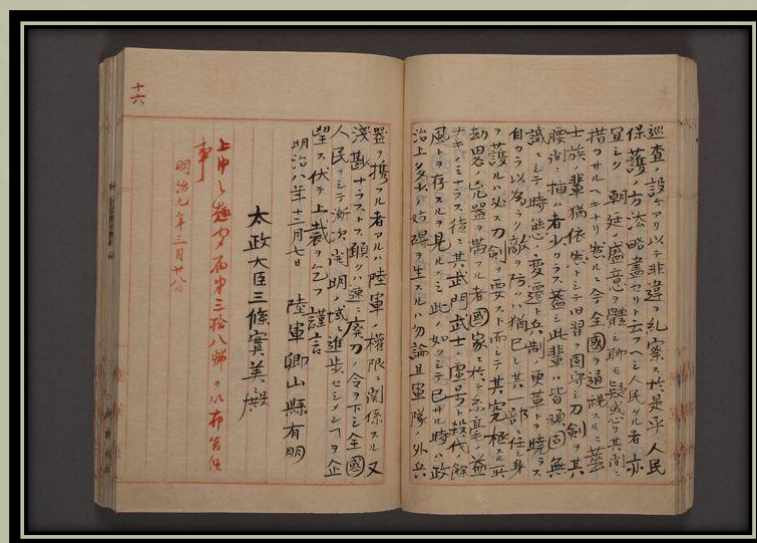
A katanagari-ediktum jelentős párhuzamot mutatott egy másik, Haitōrei nevű ediktumsorozattal, amelyet viszonylag röviddel 1868 után léptettek életbe, amikor Japán különálló tartományai a Boshin-háborút követően hivatalosan Meiji császár (1852-1912) fennhatósága alá kerültek. Az első megtiltotta a parasztoknak, hogy *"kardot viseljenek vagy szamuráj módjára öltözködjenek"*, míg a második korlátozta azokat az alkalmakat, amikor maguk a szamurájok kardot viselhetek.

A Haitōrei-ediktum (a szamurájok nyilvános kardviselésének betiltása)

1. rész. 廃刀令 1, 1876. Japán Nemzeti Levéltár.

Az 1876-ban kihirdetett harmadik és egyben utolsó *Haitorei* Ediktum gyakorlatilag véget vetett a kard viselésének jogát minden helyzetben, kivéve néhány hivatalos ceremónián. Ez egy ellentmondásos döntés volt, de nem egy hirtelen felmerült ötlet - már korábban is voltak ilyen kezdeményezések, mint például: "az új japán parlament egyes tagjai részéről kísérletek arra, hogy teljesen nyugati eszméket fogadjanak el, és 1869-ben javaslatot tettek a szep-puku betiltására", valamint "a két kard viselésének szamuráj hagyományát nem kötelezővé, hanem választhatóvá tenni". Mindkét javaslatot elutasították, de a kardviselés szisztematikus betiltása 1876-ig feltartóztatlanul haladt előre. 1876-ig. Nem meglepő, hogy "ezeket a lépéseket a szamurájok közül sokan túlságosan radikálisnak tartották, és az ellenállás hangos volt", sőt, "a tiltott kardokat nem egy alkalommal arra használták, hogy meggyilkolják azokat a kormánytisztviselőket, akik ezeket a radikális reformokat javasolták és végrehajtották".

A Haitōrei-ediktum, 2. rész.

廃刀令 2, 1876. Japán Nemzeti Levéltár

Az alább látható egy Yoshitoshi által készített fametszet. Ami a *Kagoshima Seitō Zenki no Uchi* sorozatból származik, amely a nyugati stílusú egyenruhába öltözött és nyugati stílusban felszerelt pengéket használó kormányerők és a japán stílusú pengéket viselő hakamába öltözött Satsuma szamurájok összecsapását ábrázolja. "Ezeket a nyomtatokat közvetlenül az események után készítették, elsősorban a tokiói lakosok számára, akik a Satsuma lázadás mindkét oldalát zúgolódvá tisztelték.

Azonban, mint már említettük, tény, hogy a kard már egyértelműen nem volt a kor technológiájának megtestesítője, és a modernizálódó világban "nem volt helye a szamurájoknak, mint különálló harcos osztálynak", amint azt az 1877-es rövid életű és balul sikerült Satsuma-lázadás is bizonyítja, amikor a Meiji-kormány modern fegyverekkel felfegyverzett hadserege szembeszállt a felkelő Satsuma szamurájokkal, akik "hagyományosabban voltak felfegyverkezve".

A lázadók szélsőséges esetekben megtagadták a lőfegyverek használatát, helyettük inkább a samurájok hagyományos fegyvereivel, a karddal, lándzsával, íjjal és naginatával harcoltak, ezzel is fenntartva a samurájok misztikumának egy részét. Filozófiájuk az volt, hogy „*jobb a hagyományos fegyverekkel meghalni, mint a modern fegyverekkel*”. Így a *Haitōrei*-ediktummal, a kardok ebből következő betiltásával, a *Satsuma* lázadók vereségével és talán magának a samuráj kornak a végével új fejezet kezdődött a japán kardkészítésben.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával készült: <https://samurairevolution.omeka.net/exhibits/show/jy/section2>